

DATOS IDENTIFICATIVOS

Fundamentos das actividades de loita

Materia	Fundamentos das actividades de loita			
Código	P02G050V01205			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gutierrez Santiago, Alfonso Prieto Lage, Iván			
Profesorado	Gutierrez Santiago, Alfonso Prieto Lage, Iván			
Correo-e	ivanprieto@uvigo.es ags@uvigo.es			
Web	http://https://faluvigo.blogspot.com/			
Descrición xeral	A materia «Fundamentos das actividades de loita» impártese no segundo cuadrimestre do primeiro curso do Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte.			

Nesta materia proporciónase unha visión xeral dos deportes e actividades de loita. Desde unha perspectiva teórica, abórdanse as diferentes concepcións actuais máis significativas referentes ao ámbito dos deportes de loita desde un punto de vista xeral e, desde unha perspectiva práctica, realízase un percorrido a través dos deportes de loita con agarre, facendo especial fincapé no judo.

Así mesmo, esta materia é fundamental dentro do plan de estudos da titulación impartida na Universidade de Vigo, posto que é a única, dentro deste, onde o alumnado ten a oportunidade de obter os coñecementos necesarios sobre o ámbito dos deportes de loita, imprescindibles na formación dun Graduado en Ciencias da Actividade Física e do Deporte.

Competencias

Código	
B7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
B18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades motrices básicas das actividades de loita.	B7
Coñecemento e comprensión dos fundamentos do judo e as actividades de loita.	B10
Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das actividades de loita.	B12
Adaptación a novas situacións, resolución de problemas e aprendizaxe autónoma.	B26
Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	B25
Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	B13
Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	B24
Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos ás actividades de loita, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.	B15
Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica das actividades de loita.	B16
Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao ámbito do judo e das actividades de loita.	B18
Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades de loita de forma inadecuada.	B20
Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para as actividades de loita.	B23
Utilización da información científica básica aplicada ao ámbito do judo e das actividades de loita.	B14

Contidos

Tema

BREVE DESCRICIÓN DOS CONTIDOS DA MEMORIA DE VERIFICACIÓN DO GRAO:

1. Fundamentación teórica das actividades de loita.
2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do judo e as actividades de loita.
3. Estrutura formal e funcional do judo e as actividades de loita.
4. O proceso de iniciación deportiva ao judo.

DESENVOLVEMENTO DOS CONTIDOS:

Son seis bloques temáticos (A, B ... F). En cada un dos seguintes bloques temáticos, ao final do mesmo e entre paréntese, sinalaremos mediante o correspondente número -1,2,3,4- a cal ou cales dos contidos da memoria de verificación fai especial referencia.

A) Evolución histórica dos deportes de loita (1).

Descrición: nesta área temática realízase un percorrido a través das diferentes etapas históricas que sufriu a loita, desde a época primitiva, pasando polas civilizacións arcaicas, o mundo clásico, a idade media, etc., ata chegar á actualidade.

Contidos:

- Breve aproximación á loita noutras civilizacións.
- A loita nas civilizacións arcaicas.
- A loita no mundo clásico I: a loita en Grecia.
- A loita no mundo clásico II: a loita en Roma.
- A loita na Idade Media e na Idade Moderna.

B) O proceso de institucionalización deportiva das actividades de loita e das artes marciais xaponesas (1-2-3-4).

Descrición: Explícase cal foi o proceso de deportivización que experimentaron as loitas ata chegar á súa plena institucionalización, realizando especial fincapé en disciplinas luctatorias como o judo. Resúmese a evolución sufrida polo judo desde a súa orixe ata a actualidade. Abórdanse os inicios do judo como unha forma de defensa persoal -ju jitsu-, efectuando unha aplicación práctica das técnicas máis relevantes do judo ás situacións máis cotiás de defensa persoal. Como colofón do devandito proceso de deportivización preséntase o regulamento arbitral do judo. Se conceptualizan e caracterizan as artes marciais xaponesas, analizando o cambio sufrido ata o seu deportivización, é dicir, a transformación do Bujutsu en Budo.

Contidos:

- A loita na Época Contemporánea.
- O judo. A súa evolución.
- Iniciación ao Ju Jitsu.
- Regulamento arbitral de judo.
- As artes marciais: concepto e caracterización. As artes marciais xaponesas como educación espiritual: o seu cambio en occidente -a deportivización-.

C) Caracterización e concepto dos deportes de loita (1-3).

Descrición: este bloque temático está destinado a efectuar unha acotación conceptual da loita, aclarando termos que, a priori, poderían parecer idénticos para, posteriormente, establecer cales son as características comúns dos diferentes deportes de loita.

Contidos:

- Acotación conceptual da loita: aclaracións terminolóxicas.
- Características comúns dos deportes de loita.

D) Clasificación dos deportes de loita e das técnicas (1-2-3-4).

Descrición: nesta área temática abórdanse a diversidade de clasificacións dos deportes de loita en función das distintas correntes doctrinais máis relevantes. Efectúase unha revisión das clasificacións técnicas máis importantes para, finalmente, realizar unha comparación entre as técnicas utilizadas en distintos deportes de loita con agarre, desde as formas de proxectar ao adversario contra o chan ata as formas de control ao adversario.

Contidos:

- Clasificación dos deportes de loita.
- As clasificacións da técnica en judo. Comparativa técnica entre diferentes deportes de loita con agarre.

E) Deportes de loita. Xeneralidades (1-2-4).

Descrición: neste bloque temático abórdanse os aspectos máis relevantes sobre o cerimonial característico dos deportes de loita. Ademais, realizaremos un achegamento ás habilidades motrices luctatorias.

Contidos:

- Deportes de loita. O seu cerimonial.
- As habilidades motrices luctatorias.

F) Fundamentos (Kihon) (1-2-3-4).

Descrición: nesta área temática abordaremos fundamentos dos deportes de loita tan relevantes como o saúdo, a postura, o agarre, as caídas e as fases da técnica.

Contidos:

- O saúdo (Rei).
- A postura (Shisei).
- As caídas (Ukemi).
- O agarre (Kumikata) e as fases da técnica.

G) As actividades de loita na educación formal (1-2)

Descrición: nesta área temática abordaremos as actividades de loita no currículo e a programación das mesmas.

Contidos:

- As actividades de loita no currículo
- A programación das actividades das actividades de loita en contextos formais.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	16.5	0	16.5
Resolución de problemas de forma autónoma	0	28	28
Traballo tutelado	6	12	18
Prácticas de laboratorio	30	0	30
Resolución de problemas de forma autónoma	0	21	21
Traballo tutelado	0	7	7
Aprendizaxe colaborativa	0	6	6
Exame de preguntas obxectivas	0.5	10	10.5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	12.5	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades na que se formulan exercicios relacionados coa materia na súa PARTE TEÓRICA. O estudantado debe desenvolver os exercicios de forma autónoma.
Traballo tutelado	Traballo relacionado coa didáctica das actividades de loita que se realiza na aula baixa a supervisión do profesor
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais co equipamento especializado (tatami).
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades na que se formulan exercicios relacionados coa materia na súa PARTE PRÁCTICA. O estudantado debe desenvolver os exercicios de forma autónoma.
Traballo tutelado	Traballo relacionado co proceso de ensino aprendizaxe das caídas, que se realiza fose da aula baixo a supervisión do profesor.
Aprendizaxe colaborativa	Consultas que o estudantado mantén co profesorado da materia no tatami para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutiérrez Santiago / Salga 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de laboratorio no tatami como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutiérrez Santiago / Salga 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.
Traballo tutelado	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de aula como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutiérrez Santiago / Salga 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.
Resolución de problemas de forma autónoma	A atención personalizada do estudantado realizarase no despacho físico ou virtual (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutiérrez Santiago / Salga 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) ou a través de correos electrónicos.
Resolución de problemas de forma autónoma	A atención personalizada do estudantado realizarase no despacho físico ou virtual (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutiérrez Santiago / Salga 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) ou a través de correos electrónicos.
Aprendizaxe colaborativa	A atención personalizada do estudantado nas tutorías grupais é especialmente práctica e desenvólvese a demanda do alumnado (de forma individualizada, por parellas ou en pequenos grupos). Ademais de recibir a supervisión do profesor, o estudantado colabora na aprendizaxe dos seus compañeiros axudándose mutuamente.
Traballo tutelado	A atención personalizada do estudantado realizarase tanto durante o desenvolvemento das sesións de laboratorio no tatami como posteriormente no despacho físico ou virtual (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutiérrez Santiago / Salga 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.

Avaliación	
Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe

Lección maxistral	Durante algunhas clases teóricas, realizaranse exercicios interactivos en gran grupo onde se concederán puntos da nota final en función da cualificación en devandita actividade.	7	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Resolución de problemas de forma autónoma	Haberá 14 cuestionarios interactivos en Moovi da PARTE TEÓRICA. Débense superar cunha nota mínima dun 8,5 para que se considere superado e compute na nota final. Se hai 4 faltas ou máis (por non realización ou por non superar a nota mínima), a puntuación deste apartado será de 0 puntos.	21	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Traballo tutelado	Realización dun traballo en pequenos grupos relacionado coa didáctica das actividades de loita	4	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Prácticas de laboratorio	Asistencia ás 14 clases prácticas da materia no tatami. O estudante que teña 4 faltas ou máis terá que realizar o exame práctico final.	28	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Resolución de problemas de forma autónoma	Haberá 14 cuestionarios interactivos en Moovi da PARTE PRÁCTICA. Débense superar cunha nota mínima dun 8,5 para que se considere superado e compute na nota final. Se hai 4 faltas ou máis (por non realización ou por non superar a nota mínima), a puntuación deste apartado será de 0 puntos.	14	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26

Traballo tutelado	Realización dun traballo individual relacionado co ensino das caídas.	6	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Aprendizaxe colaborativa	Asistencia ás titorías prácticas no tatami (horas fóra da aula).	0	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test ou verdadeiro/falso da PARTE TEÓRICA.	10	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test ou verdadeiro/falso da PARTE PRÁCTICA.	10	B7 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B18 B20 B23 B24 B25 B26

Outros comentarios sobre a Avaliación

Estudantado de **AVALIACIÓN CONTINUA** (cualificacións e criterios para cumprir a avaliación continua):

- **Parte TEÓRICA** (42% dá nota final).
 - Realización de **exercicios interactivos en gran grupo** durante algunhas clases teóricas, onde concederanse puntos da nota final en función da cualificación en dita actividade. Estes exercicios supoñen ou 7%.
 - **Cuestionarios interactivos en Moovi da PARTE TEÓRICA.** A cualificación dos cuestionarios supón un 21%. Haberá 14 cuestionarios. Débense superar cunha nota mínima dun 8,5 sobre 10 para que se considere superado e compute na nota final. Se hai 4 faltas ou máis (por non realización ou por non superar a nota mínima), o estudante deixará de ser avaliado polo procedemento de avaliación continua e automaticamente pasará a ser avaliado mediante o procedemento de avaliación NON continua.

- **Traballo tutelado sobre Unidade Didáctica.** A cualificación deste traballo supón un 4%. Consistirá en realizar un traballo en pequenos grupos relacionado coa didáctica das actividades de loita.
- **Exame de preguntas obxectivas.** A cualificación supón un 10%. Consiste nun exame tipo test ou verdadeiro/falso da parte teórica da materia.
- **Parte PRÁCTICA** (58% da nota final):
 - **Asistencia e REALIZACIÓN das clases prácticas no tatami.** A cualificación das mesmas supón un 28%. O estudante que teña 4 faltas ou máis deixará de ser avaliado polo procedemento de avaliación continua e automaticamente pasará a ser avaliado mediante o procedemento de avaliación NON continua. O estudante que asista á práctica, pero NON realice a práctica, non lle computará como unha falta de asistencia, pero si terá unha cualificación de cero na devandita sesión.
 - **Cuestionarios interactivos en Moovi da PARTE PRÁCTICA.** A cualificación dos cuestionarios supón un 14%. Haberá 14 cuestionarios. Débense superar cunha nota mínima dun 8,5 sobre 10 para que se considere superado e compute na nota final. Se hai 4 faltas ou máis (por non realización ou por non superar a nota mínima), a puntuación deste apartado será de 0 puntos.
 - **Traballo tutelado sobre as caídas.** A cualificación deste traballo supón un 6%. Consistirá en realizar un traballo individual sobre o proceso de ensino-aprendizaxe das caídas nas actividades de loita.
 - Aprendizaxe colaborativa. **Asistencia ás titorías prácticas.** A cualificación supón un 0%. É dicir, é unha actividade NON obrigatoria porque se realiza fóra do horario lectivo (polo que todo estudante ten a posibilidade de chegar ao 10 sen esta parte). Por iso, a cualificación desta parte será extra, supoñendo un 6%.
 - **Exame de preguntas obxectivas.** A cualificación supón un 10%. Consiste nun exame tipo test ou verdadeiro/falso da parte práctica da materia.
- A **cualificación global** da materia obterase realizando a suma de ambas as partes, a condición de que se obteña un mínimo de cinco sobre dez en ambas as partes (teórica e práctica). No caso de que soamente se supere unha das dúas partes, a cualificación positiva (da parte superada) conservarase unicamente ata a seguinte convocatoria de xuño-xullo, e a parte non superada avaliarase conforme se indica no procedemento de avaliación non continua.

Estudantado de **AVALIACIÓN NON CONTINUA** (para o estudantado que non cumpre os criterios da avaliación continua):

- **Parte TEÓRICA.** A avaliación realizarase mediante unha proba final correspondente aos temas impartidos durante o curso: exame tipo test ou verdadeiro/falso. O estudantado terá que obter un cinco sobre dez no exame. Esta cualificación supoñerá o 42% da cualificación global.
- **Parte PRÁCTICA.** A avaliación efectuarase mediante DÚAS probas prácticas finais. 1) exame tipo test ou verdadeiro/falso sobre os contidos prácticos (supón o 29%). 2) exame teórico-práctico oral e no tatami cun compañeiro/a, correspondente aos temas impartidos durante o curso (supón o 29%). O estudantado terá que obter un cinco sobre dez en ambas as probas. Cumprida esta condición, a cualificación global da parte práctica supoñerá o 58% da cualificación global.
- A cualificación final da materia obterase realizando a suma de ambas as partes, a condición de que se obteña un mínimo de cinco sobre dez en ambas as partes (teórica e práctica). No caso de que soamente se supere unha das dúas partes, a cualificación positiva (da parte superada) conservarase unicamente ata a seguinte convocatoria de xuño-xullo.

Publicación das cualificacións: As cualificacións de cada convocatoria serán publicadas en Moovi, onde se indicarán as datas de revisión dos exames.

As datas oficiais dos **exames** pódense consultar na web da facultade na apartado "Docencia. Exames. Curso 2021-2022".

Para o **RESTO DE CONVOCATORIAS** aplicaranse os criterios de avaliación NON continua.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Taira, Shu, **La esencia del judo (Tomo I)**, 2ª edición, Satori, 2014

Taira, Shu, **La esencia del judo (Tomo I)**, 1ª Edición, Satori, 2009

Taira, Shu, **Judo (I)**, 1ª Edición, COE, 1992

Villamón, Miguel (dir.), **Introducción al judo**, 1ª Edición, Hispano-Europea, 1999

- Kano, Jigoro, **Judo Kodokan**, 1ª Edición, Eyra, 1989
- Kodokan Judo, **Nage Waza -various techniques and their names-**, 1ª Edición, Kodokan, 200-?
- Kodokan Judo, **Katame Waza -various techniques and their names-**, 1ª Edición, Kodokan, 200-?
- Bibliografía Complementaria**
- Adams, N., **Los agarres**, 1ª Edición, Paidotribo, 1992
- Amador, F.; Castro, U. y Álamo, J.M., **Luchas, deportes de combate y juegos tradicionales**, 1ª Edición, Gymnos, 1997
- Burger, R., **Judo**, 1ª Edición, ADELEF, 1989
- Camerino, O.; Prieto, I.; Lapresa, D.; Gutiérrez-Santiago, A. y Hileno, R., **Detección de T-patterns en la observación de deportes de combate**, 2014
- Castarlenas, J.L. y Peré Molina, J., **El judo en la educación física escolar. Unidades didácticas**, 1ª Edición, Hispano Europea, 2002
- Draeger, D.F., **Modern Bujutsu & Budo. The martial arts and ways of Japan. Volume 3**, 1ª Edición, Weatherhill, 1996
- Durantez, C., **Las Olimpiadas Griegas**, 1ª Edición, Delegación Nacional de Educación Física y Deportes, 1977
- Federación Española de Lucha-Comité Nacional de Sambo, **écnicas de Sambo. Programa oficial hasta cinturón negro**, 1ª Edición, Esteban Sanz, 1997
- Franco Sarabia, F., **Cinturón negro de judo: programa oficial**, 1ª Edición, Esteban Sanz Martínez, 1985
- Frederic, L., **Diccionario ilustrado de las artes marciales**, 1ª Edición, Eyra, 1989
- García Romero, F., **Los Juegos Olímpicos y el deporte en Grecia**, 1ª Edición, AUSA, 1992
- Gutiérrez Santiago, A., **La iniciación deportiva para personas con ceguera y deficiencia visual**, 1ª Edición, Aljibe, 2011
- Gutiérrez Santiago, A. y Maceira Gago, A., **Deportes de loita**, 1ª Edición, Igapepsa, 2003
- Gutiérrez Santiago, A. y Prieto Lage, I., **Errores en el modelo técnico deportivo en la iniciación al Judo: Morote Seoi Nague**, 2006
- Gutiérrez Santiago, A. y Prieto Lage, I., **Ippon Seoi Nague vs. Morote Seoi Nague. Los 10 puntos básicos para su utilización en el proceso de enseñanza-aprendizaje desde la perspectiva del error**, 2007
- Gutiérrez Santiago, A. y Prieto Lage, I., **Las claves en el proceso de enseñanza-aprendizaje de la técnica de judo desde la perspectiva del error: O Soto Gari vs. O Soto Guruma**, 2007
- Gutiérrez, Alfonso y Prieto, Iván, **Teoría y praxis del juego en las actividades de lucha**, 1ª Edición, Wanceulen, 2008
- Gutiérrez Santiago, A., Prieto Lage, I., Camerino Foguet, O., & Anguera Argilaga, MT, **Identificación y análisis del aprendizaje del judo mediante la metodología observacional**, [https://dx.doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.\(2011/2\).104.05](https://dx.doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.(2011/2).104.05), 2011
- Gutiérrez-Santiago, A., Prieto, I., Camerino, O. y Anguera, M.T., **Sequences of errors in the judo throw Morote Seoi Nage and their relationship to the learning process**, <https://doi.org/10.1177/1754337111431916>, 2013
- Gutiérrez, A., Prieto, I., Cancela, J.M., **Most frequent errors in judo Uki Goshi technique and the existing relations among them analysed through T-Patterns**, 2009
- Gutiérrez-Santiago, A., Prieto, I., Cancela, J.M., Ayán, C., **Análisis del error en la técnica de judo Koshi guruma mediante T-Patterns**, 2014
- Huelí, J.M., **Judo: la actividad física y deportiva extraescolar en los centros educativos**, 1ª Edición, Consejo Superior de Deportes, 2000
- Inman, R., **Judo. Las técnicas de los campeones de combate**, 1ª Edición, Madrid, 1989
- Inogai, T. y Habersetzer, R., **Judo pratique. Du débutant à la ceinture noire**, 1ª Edición, Amphora, 2002
- Inokuma, I. y Sato, N., **Best Judo**, 1ª Edición, Kodansha Internacional, 1980
- Jazarin, J.L., **El espíritu del judo. Las enseñanzas de un maestro de artes marciales**, 1ª Edición, Eyra, 1996
- Kawaishi, M., **Mi método de judo**, 1ª Edición, Bruguera, 1964
- Kimura, M., **El Judo. Conocimiento práctico y normas**, 1ª Edición, Aedos, 1976
- Kolychkin, A., **Judo. Nueva didáctica**, 1ª Edición, Paidotribo, 1989
- Kudo, K., **Judo en acción. Técnicas de proyección**, 1ª Edición, Fher, 1979
- Kudo, K., **Judo en acción. Técnicas de combate cuerpo a cuerpo en el suelo**, 1ª Edición, Fher, 1979
- Mañas, A., **Gladiadores. El gran espectáculo de Roma**, 1ª Edición, Ariel, 2013
- Nobuyoshi, T., **Aikido. Etiqueta y transmisión. Manual para uso de los profesores**, 1ª Edición, Paidotribo, 2002
- Nossov, K., **Gladiadores. El espectáculo más sanginario de Roma**, 1ª Edición, LIBSA, 2011
- Pous Borrás, S., **La justa, un aspecto deportivo medieval**, 1993
- Prieto, I., Gutiérrez, A., Camerino, O. y Anguera, M.T., **Knowledge of error in relation to the teaching and learning osoto-gari judo throw**, <https://doi.org/10.1260/1747-9541.8.1.53>, 2013
- Prieto, I.; Gutiérrez-Santiago, A. & Prieto, M.A., **Knowledge of Errors in the Teaching-Learning Process of Judo-Techniques: Osoto-Guruma as a Case Study**, <https://dx.doi.org/10.2478%2Fhukin-2014-0053>, 2014
- Prieto Lage, I., Gutiérrez-Santiago, A., y Prieto Lage, M.Á., **The teaching-learning process of judo techniques improved using knowledge of errors. Tai-otoshi as a case study**, <https://doi.org/10.1080/24748668.2014.11868762>, 2014
- Prieto Lage, I., Gutiérrez-Santiago, A., y Prieto Lage, M.Á., **Determination of feedback in judo by means of T-patterns**, <https://doi.org/10.1590/S1980-65742014000100007>, 2014
- Prieto-Lage, I., Rodríguez-Souto, M., Prieto, M.A. y Gutiérrez-Santiago, A., **Technical analysis in Tsuri-goshi through three complementary observational analysis**, <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2020.112804>, 2020
- Ratti, O. y Westbrook, A., **Los secretos del samurai. Las artes marciales en el Japón feudal**, 1ª Edición, Paidotribo, 2000
- Rodríguez Dabauza, P., **Iu jitsu de hoy, vol. 1 y 2: Técnica de defensa personal del samurai de ayer**, 1ª Edición, Alas, 2000

Rodríguez Dabauza, P., **Judo aplicado a la defensa personal**, 1ª edición, Esteban Sanz, 2000

Santos Nalda, J., **Artes marciales. El Aikido**, 1ª Edición, Paidotribo, 1990

Segura Mungía, S., **Los Juegos Olímpicos**, 1ª Edición, Anaya, 1992

Stevens, J., **hree Budo Masters. Jigoro Kano, Gichin Funakoshi y Morihei Ueshiba**, 1ª Edición, Kodansha International, 1995

Taira, Shu, **La esencia del judo (Tomo II)**, 2ª edición, Satori, 2014

Uzawa, T., **Pedagogía del judo**, 1ª Edición, Miñón, 1982

Watson, N., **Father of judo: a biography of Jigoro Kano**, 1ª Edición, Kodansha International, 2001

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo estudiantado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

- Metodoloxías docentes que se manteñen

Resolución de problemas de forma autónoma

- Metodoloxías docentes que se modifican

Lección maxistral: Se a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Moovi.

Aprendizaxe colaborativo: Se a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Moovi.

Prácticas de laboratorio: Se a docencia non é presencial, a actividade docente desenvolverase a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Moovi.

Seminario: Se non hai docencia presencial non é posible desenvolver esta metodoloxía. Substituiranse por consultas ao profesorado mediante o despacho virtual do Campus Remoto ou emails para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

- Mecanismo non presencial de atención ao estudiantado (titorías)

En todas as metodoloxías expostas a atención personalizada do estudiantado realizarase mediante o despacho virtual do Campus Remoto (Sala 1252 - Prof. Alfonso Gutierrez Santiago / Sala 2067 - Prof. Iván Prieto Lage) e de correos electrónicos.

- Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Sen modificación.

- Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Sen modificación. O material que necesita o estudiantado está dispoñible en Moovi.

- Outras modificacións

Ningunha

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación mantense igual, excepto o seguinte aspecto:

- Na avaliación continua: cando a docencia sexa online o concepto de presencialidade física substituirase por presencialidade online.

- Na avaliación continua: cando a docencia sexa mixta irase alternando a presencialidade física e online en función da situación concreta de cada estudante (si a docencia dun estudante foi online solicitaráselle a presencialidade online, si a docencia foi presencial solicitaráselle presencialidade física na aula).